

ONDERWIJS

Vluchtelingenwerk
VLAANDEREN

Inleiding	5
Aanvulling OKAN-onderwijs	7
Zomerschool	7
BENO	8
IKAN (ik kan)	10
Leesbevordering	11
Boek op bezoek Gent	11
De digitale vertelkiosk	13
Omgaan met meertaligheid	14
Mijn Taal	14
Taalreizigers	15
Wegwijs in het onderwijssysteem	16
Onderwijsambassadeurs	16
Toeleiding Hoger Onderwijs	20
PEP! (Positive Education Psychology)	20
Vortrajecten hoger onderwijs voor anderstaligen – IN-Gent vzw – UGENT – UCT Gent	21
THEA	23
Taalmaat Universiteit Antwerpen	24
Omgaan met trauma	26
POWERTOOLS Hasselt	26

INLEIDING

Onderwijs is één van de belangrijkste sleutels tot een duurzaam toekomstperspectief. Daarom is het essentieel dat de onderwijskansen voor ieder kind en voor iedere nieuwkomer gegarandeerd worden. In de realiteit loopt het echter anders.

We stellen vast dat er heel wat uitdagingen en drempels zijn in het huidige onderwijs en dat er nood is aan ondersteunende projecten en initiatieven die volop inzetten op het verhogen van de onderwijskansen voor nieuwkomers. De kloof tussen de leefwereld en de noden van de nieuwkomer enerzijds en het huidige onderwijsaanbod anderzijds, moet worden gedicht.

Het recente OKANS-onderzoek (evaluatieonderzoek naar het Vlaamse onthaalonderwijs) bevestigt immers dat anderstalige nieuwkomers vaker blijven zitten, dat ze minder doorstromen naar ASO en sneller in BSO en TSO terecht komen. Bovendien krijgen ze vaker een C-attest dan andere leerlingen. Het mag dan ook niet verwonderen dat zowel onderzoekers als de media spreken van een problematische schoolloopbaan. Het is duidelijk dat dit hun kansen hypothekeert om een educatief traject te volgen dat aansluit bij hun talenten en capaciteiten.

Als we de huidige drempels willen wegwerken moeten we een stap verder gaan. Een tweesporenbeleid is noodzakelijk. We hebben nood aan een beleid dat het onderwijsaanbod afstemt op de noden van deze doelgroep, zowel op Vlaams als op lokaal niveau. Tegelijkertijd is er nood aan nieuwe initiatieven en projecten die bestaande organisaties en structuren aanvullen.

We verzamelden voor jullie een aantal inspirerende voorbeelden die aantonen dat er heel wat bereidheid en creativiteit is om het leertraject van nieuwkomers te optimaliseren. Extra ondersteuning of nieuwe projecten kunnen opgestart worden vanuit verschillende hoeken. We zijn onder de indruk van jongeren die opstaan om elkaar te ondersteunen of van scholen die zelf hun opleidingsaanbod aanpassen aan de nieuwe instroom. We juichen toe dat meertaligheid als troef wordt gezien en dat er heel wat initiatieven ontstaan die het Nederlands stimuleren én thuistalen en culturen integreren.

Als we onze toekomstige generatie maximale kansen willen bieden moeten we hen wegwijs maken in het onderwijslandschap, hen begeleiden en ondersteunen bij schakelmomenten en de toeleiding naar hoger onderwijs stimuleren. Laat ons een krachtig leeromgeving creëren die rekening houdt met de socio-emotionele en culturele context van nieuwkomers en die vertrekt vanuit hun competenties en noden. Alleen dan kunnen we een duurzaam toekomstperspectief voor nieuwkomers garanderen.

WAT NA OKAN-ONDERWIJS?

Voor heel wat leerlingen is de overstap van het OKAN-onderwijs (Onthaalklas voor Anderstalige Nieuwkomers) naar het regulier onderwijs, vervolgonderwijs of naar werk niet makkelijk. Hun taalniveau is vaak nog onvoldoende ontwikkeld om de lessen te kunnen volgen en hun kennis van de schoolvakken is nog te beperkt. Bovendien worden leerkrachten in het regulier onderwijs weinig ondersteund in de begeleiding van ex-OKAN-leerlingen. Een aantal organisaties spelen hierop in door aanvullende programma's te ontwikkelen.

1/. Zomerschool

Verskillende steden en gemeenten bieden tijdens de zomervakantie een zomercursus voor anderstalige leerlingen aan. Een van die cursussen is de zomerschool in Kortrijk.

TAALSTIMULERENDE ACTIVITEITEN

Kinderen uit anderstalige gezinnen spreken in de zomervakantie vaak weinig Nederlands en kunnen zo een taalachterstand oplopen. Stad Kortrijk organiseert een zomercursus voor OKAN-leerlingen, anderstalige kinderen die naar het lager onderwijs zullen doorstromen en anderstalige kinderen die les volgen in het lager onderwijs. De ouders van de kinderen kunnen hen inschrijven via de leerkrachten van de school of bij de dienst Welzijn van de gemeente.

De zomerschool vindt plaats gedurende de laatste twee weken van de zomervakantie en combineert spelen en leren. Studenten van lerarenopleidingen en leerkrachten ontwerpen taalstimulerende activiteiten die in de zomerschool worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen de kinderen in de namiddag proeven van het vrijetijdsaanbod in de stad Kortrijk.

PARTNERS

In samenwerking met Vzw Ajko (inclusief jeugdwelzijnswerk met aandacht voor de meest kwetsbaren), de Kortrijkse scholen en de brugfiguren verbonden aan die scholen. Deze brugfiguren informeren de ouders over het project en voorzien de toeleiding van de leerlingen.

MIDDELEN

Stad Kortrijk financiert de zomercursus. Vzw Ajko ontvangt een toelage van de gemeente om het project te financieren. De financiële bijdrage van de ouders bedraagt 10 euro per kind.

CONTACT

Bjorn Vanhamme
bjorn.vanhamme@kortrijk.be
Grote Markt 54, 8500 Kortrijk
056 27 72 92

2/. BENO

Niet alle jongeren die OKAN gevolgd hebben, zijn klaar voor een beroepsopleiding of werk. Voor deze jongeren is in Antwerpen een aangepast traject uitgewerkt dat hen voorbereidt op een beroepsopleiding.

TRAJECT BASESEDUCATIE NA OKAN

Het traject Basiseducatie Na OKAN (BENO) is gericht op laaggeletterde jongeren die minimum 18 jaar zijn in het eerste trimester van het schooljaar, en die nog niet klaar zijn voor een beroepsopleiding of werk. Er worden twee trajecten aangeboden: een traject 'Techniek' en een traject 'Huis en Koken'. Beide trajecten zetten in op het versterken van de cursisten in Nederlands, wiskunde, ICT en communicatie. Het traject 'Techniek' omvat modules sanitair, schilderwerk, metaal, ruwbouw, elektriciteit, lassen en houtbewerking. Het traject 'Huis en Keuken' biedt modules schoonmaken, wassen en strijken, verstellen, dagelijkse activiteiten, basis koken, aangepast koken en werkplekleren. Wie al de modules in dit traject volgt, ontvangt het certificaat huishoudhulp. Aan de hand van praktische modules kunnen de cursisten ondervinden wat hen ligt, en bouwen ze een basis op voor een beroepsopleiding. Het traject duurt één schooljaar.

Na het traject BENO wordt de cursist verder begeleid door een trajectbegeleider van Atlas of VDAB richting tewerkstelling of een beroepsopleiding.

PARTNERS

VDAB, CBE, Atlas, CVO, Buurtsport geven gratis individuele begeleiding, vormingen en infosessies.

MIDDELEN

Het BENO-traject wordt door VDAB erkend als een officiële opleiding. Werkzoekende jongeren kunnen het traject gratis volgen, op enkele materiaalkosten na.

CONTACT

Jana Steel, verantwoordelijke geïntegreerde opleidingen CBE – CVO

Jana.steel@cbe-antw.be

03 230 22 33, 0494 81 78 13

3/. IKAN

Ex-OKAN leerlingen kunnen zich in Antwerpen opgeven voor studiebegeleiding. Die extra ondersteuning vergroot hun schoolkansen.

STUDIEBEGELEIDING DOOR STUDENTEN VAN DE AUHA

Studenten van de AUHA (Universiteit Antwerpen, Hogere Zeevaartschool, Karel de Grote Hogeschool en Artesis Plantijnhogeschool) geven onder de noemer 'IKAN' op vrijwillige basis studiebegeleiding aan ex-OKAN-leerlingen. De naam IKAN (ik kan) verwijst naar de overtuiging dat ook anderstalige nieuwkomers, mits voldoende ondersteuning, een succesvolle onderwijsloopbaan kunnen hebben. De bijeenkomsten vinden plaats in kleine groepjes van twee tot vier leerlingen en één student. Een semester lang komen ze wekelijks samen om aandacht te besteden aan zowel taal- als studievaardigheden. De leerlingen krijgen meer motivatie en zelfvertrouwen en een beter begrip van de vakken en ontwikkelen op een snel tempo hun taalvaardigheden.

PARTNERS

Het IKAN project werd opgestart door de Universiteit Antwerpen die ook de project-coördinatie op zich neemt. AUHA ondersteunt het project en sturen de krijtlijnen van het project mee aan vanuit de stuurgroep. Naast de voorzitter van de AUHA nemen ook de coördinerende directeurs van de verschillende onderwijskoepels regio Antwerpen en personen vanuit de verschillende hogescholen deel aan de stuurgroep.

MIDDELEN

De UAntwerpen is de grootste financierder van het project. AUHA (Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen) financiert het project mee.

CONTACT

Nele Dutry
nele.dutry@uantwerpen.be

LEESBEVORDERING

Lezen is een belangrijk instrument in het ontwikkelen van taalvaardigheid, maar ook voor de persoonlijke ontwikkeling. Lezen kan emanciperen en versterken. Het bevorderen van voorlezen, lezen en leesplezier bij nieuwkomers ondersteunt hen op vele vlakken.

I/. Boek op bezoek Gent

Door vrijwilligers te laten voorlezen bij anderstalige gezinnen, creëert 'Boek op bezoek' een voorleescultuur in deze gezinnen. 'Boek op Bezoek' opent de deur naar de wereld van verhalen, taal, boeken en de bibliotheek voor kinderen bij wie thuis geen voorleestradiatie bestaat. Kinderen krijgen plezier in lezen en ontwikkelen hun taalvaardigheid, maar ook hun creativiteit, sociale vaardigheden en concentratievermogen.

VRIJWILLIGERS LEZEN VOOR BIJ GEZINNEN

In Gent lezen de vrijwilligers wekelijks na schooltijd voor bij de gezinnen thuis, met een minimum van tien keer in totaal. Het gaat om kinderen uit de kleuterklas (vijf à zes jaar). De brugfiguren van de deelnemende scholen selecteren de kinderen die in aanmerking komen. Zij treden op als tussenpersoon tussen het gezin en de vrijwilliger. Zij contacteren de gezinnen, maken de eerste afspraken en zijn het aanspreekpunt voor vrijwilligers. De betrokkenheid van de ouders is van belang om een voorleescultuur binnen het gezin te creëren. De vrijwilliger betreft hen daarom bij het voorlezen. Zien voorlezen, doet voorlezen.

De voorleesweken vinden plaats in de periode tussen de herfst- en de paasvakantie. Vooraf vindt er per buurt een startbijeenkomst plaats, aangevuld door twee vormingen in Bibliotheek De Krook. Tijdens de eerste vorming krijgen de vrijwilligers informatie over het thema diversiteit. De tweede vorming voorziet hen van voorleestips.

'Boek op Bezoek' richt zich op zeven Gentse wijken: Bloemekenswijk, Brugse Poort, Gentbrugge- Ledeberg, Nieuw-Gent, Rabot en Sint-Amandsberg. De vrijwilligers kunnen hun voorkeur voor een wijk aangeven. Aan de hand van deze voorkeur en de eventuele talenkennis van de vrijwilliger, koppelt de brugfiguur hen aan een gezin.

'Boek op bezoek' organiseert een tussentijdse bijeenkomst waarbij de vrijwilligers ervaringen en tips delen over onder meer de organisatie van het project, het onthaal in het gezin, het voorlezen zelf en geschikte boeken. Na het voorlees-seizoen vullen de brugfiguren en de vrijwilligers een online-enquête in. De brugfiguren bevragen het gezin over hun ervaringen en tevredenheid. 'Boek op bezoek' organiseert ook een slotfeest waar zowel de ouders als de vrijwilligers welkom zijn.

PARTNERS

In Gent werken Bibliotheek Gent en Brede school Gent samen aan 'Boek op bezoek'. In verschillende gemeenten zijn soortgelijke initiatieven actief. 'Iedereen Leest' startte onlangs een netwerk op dat een aantal van deze projecten samenbrengt om onder meer ervaringen te delen en tips uit te wisselen. 'Boek op bezoek Gent' is onderdeel van deze samenwerking.

MIDDELEN

Bibliotheek Gent en Brede School Gent delen de kosten en werkuren.

CONTACT

Jan Dhooge, assistent-dienstleider, Dienst Publieks- & Scholenwerking

09 323 6882, Jan.Dhooge@stad.gent

<https://stad.gent/sites/default/files/article/documents/Flyer%20Boek%20op%20bezoek-zonder%20sl.pdf>

INFO & AANMELDEN

Mail naar bibliotheek.scholenwerking@stad.gent

2/. De digitale vertelkiosk

De digitale vertelkiosk is een tool voor leesbevordering die in de eerste plaats ontworpen werd voor de meest kwetsbare kinderen: kinderen van vluchtelingen, nog niet geregulariseerde kinderen, kinderen in asielprocedure, kinderen in opvangcentra- en huizen.

Het project richt zich op kinderen die ver weg zijn van hun thuisland, vaak na een lange en traumatische tocht, en biedt hen een vorm van (h)erkenning aan de hand van boeken. Een diverse ploeg voorleesvrijwilligers leest hen voor in hun eigen moedertaal en vanuit hun eigen herkenbare leefwereld. Zo maken ze een verbinding met de kinderen en hun identiteit. Daarnaast biedt de digitale vertelkiosk ook verhalen in het Nederlands en het Frans aan. Zo kunnen de kinderen kennismaken met de landstalen. Op deze manier wordt er niet alleen aan leesbevordering gewerkt, maar ontwikkelen de kinderen ook een positieve houding. Dit kan een eerste stap zijn naar integratie in hun nieuwe thuisland.

De grote interesse bij bibliotheken en scholen toont aan dat het bereik van de kiosk veel breder is dan de initiële doelgroep. Meer en meer organisaties willen aan de slag met het groeiende potentieel aan meertalige gezinnen.

EEN MOBIELE DIGITALE VERTELKIOSK

De digitale vertelkiosk is opgevat als een moderne versie van de rondreizende ‘kamishibai’ uit de Japanse traditie en kan telkens op andere plekken geïnstalleerd worden om kinderen met voorlezen en boeken in contact te brengen. De mobiele vertelkiosk is uitgerust met een touchscreen waarop filmpjes vertoond worden met voorlezers die in diverse talen voorlezen. Daarnaast is er een boekenkast met woordeloze boeken geïntegreerd in de kiosk om het fysieke contact met het boek te behouden.

De digitale vertelkiosk biedt 98 verhalen in 21 verschillende talen. Aan sommige verhalen is er ook een verwerkingsactiviteit gekoppeld, die kan bestaan uit een aantal verwerkingsvragen rond het verhaal, om een activiteit rond talensensibilisering (zoals een liedje leren of leren tellen tot tien in een taal) of een knutselactiviteit.

De verhalen zijn geschikt voor kinderen tussen drie en tien jaar, maar hun ouders kunnen er ook van genieten.

De vertelkiosk heeft in 2017 de eerste prijs voor innovatief onderwijs gewonnen. www.epos-vlaanderen.be/nl/nieuws/uitreiking-europees-talenlabel-2017

PARTNERS

Dit is een project van Foyer vzw in samenwerking met Vlaams Fonds van de Letteren.

MIDDELEN

De middelen komen van het Vlaams Fonds van de Letteren.

CONTACT

http://www.meertaligheid.be/content/3-materiaal/20190213-digitale-kamishibai/waar-de-digitale-vertelkiosk-vinden_folderkamishibai.pdf

OMGAAN MET MEERTALIGHEID

Er bestaat veel bezorgdheid over de taalachterstand voor Nederlands van anderstalige leerlingen. Deze taalachterstand kan de schoolprestaties beïnvloeden en vraagt een specifieke aanpak. Wanneer een programma voor 'meer Nederlands' hand in hand gaat met 'uitsluitend Nederlands' wordt het gebruik van vreemde talen buiten de taalvakken verboden. Zo worden de taalcompetenties van anderstalige leerlingen niet benut en wordt meertaligheid eerder als een probleem dan als een meerwaarde beschouwd*. Foyer vzw ontwikkelde twee projecten voor scholen die inzetten op meertaligheid.

I/. Mijn Taal

Het project 'Mijn Taal' zet in op een betere kennis van de thuistaal van kinderen vanuit het principe dat die focus de prestaties op school verbetert. De vaardigheden die kinderen ontwikkelen in hun thuistaal kunnen ingezet worden in de schoolse context. Het project versterkt en verbreedt de leer- en ontwikkelingskansen van Brusselse leerlingen door hun thuistaal/moedertaal in te zetten als hefboom en een positieve houding te creëren ten opzichte van meertaligheid in het onderwijs. Leraren moeten aandacht hebben voor thuistalen en meertaligheid in de klas binnen het wettelijk kader. Bovendien brengt dit project ouders en de school dichter bij elkaar en leren ze elkaar beter kennen via het project 'Mijn Taal'. Zo krijgt de leefwereld van de kinderen een plaats op school en in de klas en verlaagt de drempel voor ouders om naar de school te komen of contact op te nemen. De ouders krijgen inzicht in het belang van moedertaalontwikkeling voor de leer- en ontwikkelingskansen van hun kind en leren welke rol zij hierin kunnen opnemen.

NASCHOOLSE ACTIVITEITEN IN DE THUISTAAL

Dankzij 'Mijn Taal' kunnen leerlingen uit vier Nederlandstalige **Brusselse basisscholen wekelijks na schooltijd** deelnemen aan

een taalstimulerende activiteit in hun thuistaal. De speelse en interactieve activiteiten worden afhankelijk van de schoolpopulatie in het Spaans, Turks of Italiaans gegeven. De begeleiding wordt door vrijwilligers verzorgd, maar ook de ouders en het schoolteam worden zoveel mogelijk betrokken. Zij krijgen informatie over het belang van de thuistaal en worden op de hoogte gehouden van het verloop van de activiteiten.

Dankzij het project 'Mijn Taal' kunnen leraren thuistaal een plaats geven binnen onderwijsleerprocessen. Ze leren anderstaligheid niet als een probleem, maar als een meerwaarde zien. Het project bevordert het welbevinden, de betrokkenheid en de identiteitsontwikkeling van leerlingen. Bovendien wordt hun taalvaardigheid in het Nederlands en in hun moedertaal versterkt. Tot slot stimuleert het project de ouders van de leerlingen om meer aandacht te besteden aan een kwaliteitsvolle moedertaalontwikkeling.

Dit project ging van start in het schooljaar 2012-2013 in de basisschool Sint-Joost-aan-zee (Frans/Marokkaans en Turks), Lutgardisschool Etterbeek (Spaans), Basisschool Sint-Jan-Berchmanscollege (Spaans)

en 't Plantzoentje (Italiaans). In 2015-2016 wordt het project verder gezet in Sint-Joost-aan-zee (Turks), Lutgardisschool Etterbeek (Spaans) en Basisschool Sint-Jan-Berchmanscollege (Spaans) en in 't Plantzoentje (Laken). Momenteel, anno 2018, wordt het project verder gezet en gevolgd door Foyer vzw.

www.foyer.be/?page=sommaire&reload=article&id_article=13005&lang=nl

PARTNERS

Dit is een project van Foyer vzw in samenwerking met Onderwijscentrum Brussel en verschillende Brusselse scholen.

MIDDELEN

De middelen komen van het Onderwijscentrum Brussel en voor een stuk ook van Foyer.

CONTACT

Patrizia Civetta, stafmedewerkster Foyer vzw
Patrizia.civetta@foyer.be
02 609 55 63

* Op de website van Diversiteit In Actie (www.diversiteitactie.be) vind je heel wat inspiratie voor lerarenopleiders en leraren om aan de slag te gaan met meertaligheid en diversiteit.

2/. Taalreizigers

Taalreizigers van Foyer vzw is in de eerste plaats bedoeld voor de meest kwetsbare kinderen: kinderen van vluchtelingen, nog niet geregulariseerde kinderen, kinderen in asielpprocedure en opvangcentra en kinderen die naar de Okan-klas gaan en nog niet veel mogelijkheden hebben om te participeren aan buitenschoolse activiteiten. Door te werken met speelse, talensensibiliserende en interculturele activiteiten draagt Foyer bij aan een positieve identiteitsontwikkeling en het welbevinden van deze kinderen.

TALENSENSIBILISERENDE ACTIVITEIT VOOR OKAN-LEERLINGEN EN HUN OUDERS

Het idee voor Taalreizigers kwam tot stand vanuit de vraag van (Okan-)leerkrachten naar extra ondersteuning om beter om te gaan met de verhoogde instroom van kwetsbare nieuwkomers. Van januari tot juni 2017 organiseerde Foyer na de schooluren een wekelijks talensensibiliserend uurtje voor de Okan-kinderen van de basisschool van het Lakense Sint-Pieterscollege. Op een speelse wijze kwamen de kinderen in contact met Turks, Italiaans, Arabisch, Farsi, Spaans, Engels, Frans,... Voertaal van de activiteit was Nederlands, maar de begeleider werd telkens bijgestaan door een vrijwillige 'native speaker'. Tijdens de activiteiten werden ook de ouders van de Okan kinderen betrokken, door bijvoorbeeld een verhaal voor te lezen in hun moedertaal of een interculturele activiteit te begeleiden.

Door het succes van deze eerste reeks van Taalreizigers werd het project in het schooljaar 2017-2018 verdergezet met een nieuwe reeks lessen in het Sint-Pieterscollege en in een andere school.

PARTNERS

Dit is een project van Foyer vzw in samenwerking met de basisschool Sint-college afdeling Laken.

MIDDELEN

De middelen komen van Foyer vzw.

CONTACT

Patrizia Civetta, stafmedewerkster Foyer vzw

Patrizia.civetta@foyer.be

02 609 55 63

WEGWIJS IN HET ONDERWIJSSYSTEEM

Anderstalige nieuwkomers vinden niet altijd vlot hun weg in het Vlaamse Onderwijssysteem. Op verschillende plaatsen zijn projecten opgestart met brugfiguren die school en ouders met elkaar in verbinding brengen. Onderwijsambassadeurs is een goed voorbeeld.

Onderwijsambassadeurs

Het project 'Onderwijsambassadeurs' is opgestart door de FMDO (Federatie van Marokkaanse en Mondiale Democratische Organisaties), een koepelorganisatie die ondersteuning biedt aan sociaal-culturele verenigingen van mensen met een migratieachtergrond. Het project introduceert nieuwkomers in het Vlaamse onderwijssysteem met de hulp van ambassadeurs. De ambassadeurs zijn ouders met een migratieachtergrond die een brug slaan tussen de scholen of andere onderwijsorganisaties en anderstalige ouders.

ouders met een migratieachtergrond zijn ambassadeurs

De onderwijsambassadeurs zijn geen professionelen, maar enthousiaste en geëngageerde vrijwilligers die zelf een migratieachtergrond hebben. Ze volgen een reeks formeringen van de FMDO (Federatie van Marokkaanse en Mondiale Democratische Organisaties) en brengen hun verworven kennis en ervaring vervolgens over aan nieuwkomers in hun moedertaal. Zij spreken Albanees, Arabisch, Armeens, Dari, Engels, Frans, Kurmancî, Nederlands, Oekraïens, Russisch, Nepali, Spaans, Tsjetsjeens, Servo-Kroatisch en Urdu. De ambassadeurs gaan in dialoog met nieuwkomers over onderwerpen als studierichtingen, schoolkosten, meertaligheid en het aanbod van onderwijsorganisaties. Daarnaast bezoeken zij samen met de nieuwkomers verschillende opvoedings- en onderwijsorganisaties, jeugddiensten en infodagen op scholen.

Scholen en organisaties kunnen ouders uitnodigen voor een bijeenkomst. Om ook nieuwkomers te bereiken, kunnen zij de FMDO benaderen, die de uitnodiging voor hen vertaalt. Bij de bijeenkomsten is er idealiter een onderwijsambassadeur aanwezig die de taal spreekt van de uitgenodigde ouders. Voorbeelden van activiteiten zijn een open dag, rapportavonden, schoolfeesten of eerder thematische bijeenkomsten, zoals een avond met getuigenissen over onderwijs in het land van herkomst of een dialoogmoment over het thema diversiteit en gelijkheid in het onderwijs.

Daarnaast zijn er tools ontwikkeld om nieuwgekomen ouders wegwijs te maken in het onderwijs. Aan de hand van het spel 'Ouders zonder Grenzen' krijgen de ouders bijvoorbeeld inzicht in de werking van het Vlaamse onderwijssysteem. De onderwijsambassadeur begeleidt het spel en treedt op als vertaler.

PARTNERS

De Federatie van Marokkaanse en Mondiale Democratische Organisaties (FMDO) werkt voor dit project samen met Inloopteam de Viertorre, Samen Divers, Agentschap Integratie en Inburgering, Wegwijzer, CM en Bond Moyson.

MIDDELEN

De stad Oostende ondersteunt het project Onderwijsambassadeurs op financieel vlak. In de periode juni 2014 – mei 2017 ontvingen zij bijkomende financiering van de provincie West-Vlaanderen.

CONTACT

Projectcoördinator Tine Dessen

tine@fmdo.be, 0471 83 72 03

<http://fmdo.be/doe-beroep-op-onze-onderwijsambassadeurs/>

TOELEIDING HOGER ONDERWIJS

Het hoger onderwijs in Vlaanderen is niet voor iedereen even toegankelijk. Verschillende projecten verlagen de drempel voor kandidaat-studenten. De hogescholen en universiteiten voorzien vaak voortrajecten voor anderstalig nieuwkomers, waarin ze kandidaat-studenten voorbereiden op een Nederlandstalige opleiding. De toelatingsvoorwaarden en het aangeboden traject kunnen verschillen tussen de onderwijsinstellingen. We zien ook autonome initiatieven zoals PEP vzw. Zij zetten in op sensibiliseren en rolmodellen om de onderwijskansen te vergroten.

I/. PEP! (Positive Education Psychology)

De sociale achtergrond en maatschappelijke positie van leerlingen heeft in Vlaanderen nog altijd een grote invloed op het studieadvies. PEP! wil hier verandering in brengen door jongeren te informeren en te inspireren. De organisatie streeft naar een betere positie, instroom, oriëntering en kwalificatie van kansengroepen in het hoger onderwijs. Het gaat om maatschappelijk kwetsbare jongeren, waarvan een groot deel een migratieachtergrond heeft. Ook niet-begeleide minderjarige vluchtelingen behoren tot de kansengroepen.

SENSIBILISEREN EN ROLMODELLEN

PEP! heeft momenteel drie projecten lopen: sensibiliseringscampagnes, rolmodel coaching en de rolmodel jobbeurs. De focus ligt op kansarme jongeren in het secundair onderwijs en in het eerste jaar van een bacheloropleiding.

Sensibiliseringscampagnes

De sensibiliseringscampagnes richten zich op kansarme jongeren en hun ouders. PEP! geeft infosessies op scholen om hen te informeren over de werking van het Vlaamse onderwijssysteem en de rechten die de leerlingen hebben. Ze krijgen info over het studieadvies, het studiepuntensys-

teem, het inschrijvingsrecht, buitengewoon onderwijs en de rechten van voorrangsgroepen. De sensibiliseringscampagnes zorgen ervoor dat de jongeren en hun ouders kritischer omgaan met het studieadvies van de school en een bewuste en overwogen studiekeuze maken. Daarnaast verlaagt het project de financiële drempel om te studeren door ouders te wijzen op hun rechten op bepaalde tegemoetkomingen of studietoelages.

Rolmodel coaching

Dit project zet in op persoonlijke coaching van jongeren met behulp van coaches of rolmodellen. Jongeren kunnen intekenen voor het project via de website www.pepvzw.be. Aan de hand van een aantal vragen op het inschrijvingsformulier krijgt PEP! inzicht in de behoeften van de jongere om zo een geschikte coach te zoeken. Wanneer een jongere meer wil weten over een bepaald beroep, probeert PEP! hem of haar te koppelen aan een coach die een soortgelijke job uitoefent. De coach heeft niet alleen een inspirerende en informerende rol, maar speelt ook de rol van vertrouwenspersoon. Het is dan ook belangrijk dat het klikt tussen de coach en de coachee.

Elk duo heeft een persoonlijk aanspreekpunt bij PEP!. De coach en de jongere komen minstens zes keer in een schooljaar samen, telkens na het uitdelen van de rapporten. Zij bekijken samen het rapport, stellen doelen op en bepalen een plan van aanpak om de positie van de leerling in het onderwijs te verbeteren, eventueel met steun van externe organisaties. Na iedere bijeenkomst vullen beide een evaluatieformulier in. Dit geeft de vertrouwenspersoon van PEP! inzicht in het proces en de onderlinge relatie.

Rolmodel jobbeurs

Bedrijven, rolmodellen en kansarme jongeren komen één keer per jaar samen op de ‘rolmodel jobbeurs’. De jongeren kunnen vragen stellen, de rolmodellen inspireren hen door het delen van persoonlijke verhalen en bedrijven informeren hen over veranderingen op de arbeidsmarkt en de gevraagde vaardigheden. De focus ligt op de toekomst: een combinatie van nieuwe technologie en diversiteit.

PARTNERS

PEP! werkt samen met scholen in de regio Antwerpen. De organisatie geeft vormingen op scholen en leraren hebben de mogelijkheid om leerlingen door te verwijzen naar PEP!. De Unie voor Turkse Verenigingen (UTV) stelde bij de opstart van het project een gratis ruimte ter beschikking.

MIDDELEN

De organisatoren ontvingen een startkapitaal van de Koning Boudewijnstichting. Momenteel ontvangen ze financiële ondersteuning van Stadsmakers, BNP Paribas Fortis, IBM, het ministerie van Onderwijs en sympathisanten. Dankzij deze middelen kan de vzw haar activiteiten gratis aanbieden.

CONTACT

www.pepvzw.be, info@pepvzw.be

2/. Voortraject hoger onderwijs voor anderstaligen IN-Gent vzw – UGENT – UCT Gent

Studeren in het Nederlands aan een universiteit of hogeschool is niet altijd evident voor studenten die hun vooropleiding in het buitenland hebben gevolgd. Heel wat universiteiten en hogescholen bieden daarom een voortraject aan voor anderstaligen. Een voortraject van de UGent biedt een korte, intensieve en effectieve voorbereidingsperiode aan op een Nederlandstalige opleiding in het hoger onderwijs.

VOORBEREIDING OP EEN NEDERLANDSTALIGE OPLEIDING

Het Voortraject is een samenwerking tussen de UGent, het Universitair Centrum voor Talenonderwijs Gent (UCT) en IN-Gent vzw.

Het voortraject is **open voor personen** die:

- minstens 18 jaar zijn
- een Nederlandstalige opleiding willen volgen aan een universiteit of hogeschool in Vlaanderen of Brussel.
- (recent) naar Vlaanderen gemigreerd zijn.
- in hun thuisland minstens een einddiploma secundair onderwijs behaalden.
- beschikken over een basiskennis van het Nederlands (minstens niveau B1-/niveau 3 UCT).
- slagen voor een selectieprocedure

Het voortraject is opgebouwd uit **verschillende modules**:

- Nederlands voor anderstaligen (NT2, startniveau: B1)
- Academische taal- en studievaardigheden
- Studieloopbaanoriëntatie en trajectbegeleiding
- Voorbereidende modules academisch Engels, wiskunde en basisonderzoeksvaardigheden

Er is ook een mogelijkheid om opleidingsonderdelen uit reguliere onderwijsprogramma's op te nemen (voor max. 6 studiepunten). Elke deelnemer aan het voortraject krijgt begeleiding aangeboden om een gepaste studiekeuze te maken.

PARTNERS

UGent verzorgt de modules academische taalvaardigheden, academische studievaardigheden, academisch Engels, basisonderzoeksvaardigheden en wiskunde.

UCT voorziet de NT2-modules, en is verantwoordelijk voor de inschrijvingen.

IN-Gent vzw neemt volgende taken op zich: promotie, de selectieprocedure, coördinatie, trajectbegeleiding, en de module studieloopbaanoriëntering.

MIDDELEN

Het voortraject wordt gefinancierd door de partners met eigen middelen.

CONTACT

Marijke Van Petegem, IN-Gent, Afdeling Toegankelijkheid

marijke.vanpetegem@in-gent.be, 0478 79 40 60

Meer informatie vind je op: www.ugent.be/nl/univgent/waarvoor-staat-ugent/diversiteit-en-gender/voortraject

3/. THEA

THEA bevordert de toegankelijkheid van hogescholen en universiteiten voor erkende vluchtelingen. Het project richt zich op erkende vluchtelingen die nog geen opleiding kunnen starten omdat ze nog niet voldoen aan de taalvereisten. THEA is een samenwerking tussen Atlas -integratie en inburgering Antwerpen, en AUHA – de Antwerpse Associatie Universiteit & Hogescholen. Atlas oriënteert de erkende vluchteling naar een gepaste studiekeuze. De hogeschool of universiteit Antwerpen biedt een voorprogramma aan. Zo kan de student enkele vakken volgen in de gekozen opleiding, en intussen verder Nederlandse les volgen.

VOLG ENKELE VAKKEN AAN EEN UNIVERSITEIT OF HOGESCHOOL

Erkende vluchtelingen die nog bezig zijn met hun taalopleiding kunnen enkele vakken volgen in de studierichting van hun keuze. Ze mogen voor maximum 12 credits vakken volgen aan de hogeschool of universiteit.

Atlas vzw screent kandidaten op motivatie, achtergrond en taalniveau. Het taalniveau moet minimaal op B1-niveau (of niveau 3 bij Linguapolis) zijn en de kandidaat moet ingeschreven zijn voor B2 (of niveau 4 bij Linguapolis). De kandidaat moet bovendien voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van de onderwijsinstelling en eventuele extra voorwaarden van de opleiding.

De THEA-student schrijft zich in voor drie vakken naar keuze, en legt aan het einde van het semester het examen af. De student is niet ingeschreven aan de onderwijsinstelling en moet dus ook geen inschrijvingsgeld betalen. Hij krijgt wel een studentenkaart zodat hij toegang heeft tot de campus en de bibliotheek. Er wordt ook een account voor hem aangeemaakt op het elektronisch leerplatform. De credits van de gevolgde vakken tellen niet officieel mee.

Wanneer kandidaten in september instromen duurt het traject een volledig academiejaar. De kandidaten die in januari aan de opleiding beginnen kunnen een half academiejaar deelnemen aan het project. Studenten kunnen maar één keer aan het project deelnemen. Tijdens het traject volgt de deelnemer nog intensief Nederlandse les bij Linguapolis of CVO. Doordat de studenten slechts drie vakken volgen kunnen ze die goed combineren met de taallessen. Deelname aan THEA is bovendien een mooie aanvulling op de taallessen en verbreedt de kennis van woordenschat die nodig is voor de opleiding.

Atlas verwijst de kandidaat door naar de persoon die de hogescholen en universiteiten aanstelden. Die stelt samen met de kandidaat een studieprogramma samen, verzorgt het onthaal van de kandidaat en stelt de betrokken professoren op de hoogte. De specifieke begeleiding van de kandidaat verschilt van opleiding tot opleiding.

PARTNERS

Het THEA-project is een samenwerking tussen Atlas – inburgering en integratie Antwerpen en de Antwerpse Associatie AUHA. AUHA bestaat uit de Universiteit Antwerpen (UA), Karel de Grote-Hogeschool (KDG), Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (AP) en Hogere Zeevaartschool (HZS).

MIDDELEN

Het THEA-project valt binnen de eigen werkmiddelen van de partners. De medewerkers van Atlas nemen de oriëntering en doorverwijzing op. De onderwijsinstellingen maakt beperkte administratieve kosten, zoals het aanmaken van een account op het elektronisch leerplatform en een studentenkaart. De student betaalt zelf de kosten voor de studieboeken.

CONTACT

Liesbeth Dierickx (ATLAS), coördinatie vervolgtraject
Liesbeth.Dierickx@stad.Antwerpen.be, 03 338 71 56

4/. Taalmaat Universiteit Antwerpen

Taalmaat biedt anderstalige studenten oefenkansen in het leren van de Nederlandse taal. De focus ligt op het ontwikkelen van de spreek- en luistervaardigheden. Aan de hand van informele gesprekken met Nederlandstalige studenten verbeteren de anderstaligen hun spreekvaardigheid en komen zij in aanraking met spreektaal en met verschillende dialecten. Daarnaast bereidt het project de anderstalige studenten voor op het Vlaamse hoger onderwijs door hen een kijkje te bieden in het studentenleven van medeleerlingen.

Ook de Nederlandstalige studenten hebben baat bij deelname aan het programma. Zij verwerven internationale contacten, verbeteren hun interculturele competenties en leren om te gaan met diversiteit.

NEDERLANDSTALIGE STUDENTEN ZIJN BUDDY VAN EEN ANDERSTALIGE STUDENT

Taalmaat is een aanvulling op het taaljaar ‘Nederlands voor anderstaligen in een academische context’, een voorbereidend jaar voor anderstaligen tussen de 17 en 36 jaar die een Nederlandstalige studie in het hoger onderwijs willen volgen. In het programma wordt naast taalverwerving ook aandacht besteed aan Nederlandenkunde, Academische Vaardigheden en Fonetiek. In negen maanden tijd wordt het taalniveau van de studenten opgebouwd tot niveau vijf. Als eindtest van dit traject leggen zij de

ITNA (Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen) af, die bij een positieve uitslag toegang geeft tot Nederlandstalige studies in het hoger onderwijs.

Voor het project Taalmaat worden de studenten van het Taaljaar gekoppeld aan Nederlandstalige studenten van de Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) die hen op vrijwillige basis begeleiden. De match wordt gemaakt aan de hand van de studierichting en interesses.

Taalmaat biedt groepsactiviteiten en informele bijeenkomsten aan in kleine taalteams. De groepsactiviteiten worden voorbereid en begeleid door een projectmedewerker. Tijdens een infosessie en kennismaking krijgen de UAntwerpen-studenten informatie over het programma en maken ze kennis met de taaljaarstudenten. Vervolgens nemen de Nederlandstalige studenten deel aan een vormingssessie waar onder meer

aandacht wordt besteed aan enkele moeilijkheden van de Nederlandse taal, de do's en don'ts bij het aanpassen van hun taalgebruik en het geven van feedback aan de andersstalige studenten. Daarnaast zijn er nog een aantal groepsactiviteiten, informele bijeenkomsten die de Taalteams zelf organiseren. Taalmaat start in december, wanneer de taaljaarstudenten taalniveau 2 hebben bereikt, en eindigt aan het eind van het academiejaar.

PARTNERS

Linguapolis werkt voor dit project samen met Atlas (Integratie & Inburgering Antwerpen), met name voor de vormingssessie van de Nederlandstalige studenten.

MIDDELEN

De financiering van het project wordt voorzien door het Agentschap Integratie en Inburgering. Het inschrijvingsgeld voor het Taaljaar van Linguapolis bedraagt 4.175,- euro. Vluchtelingen die over onvoldoende middelen beschikken om het Taaljaar Nederlands zelf te financieren, kunnen kandideren voor een beurs. Deze beurzen worden gefinancierd door Linguapolis, UAntwerpen, particuliere giften in het universiteitsfonds, studentenorganisaties, enz..

Sommige activiteiten die de Taalteams ondernemen worden gesubsidieerd door de VVS, Vlaamse Vereniging voor Studenten.

CONTACT

Christine Engelen, Directeur Linguapolis Universiteit Antwerpen

christine.engelen@uantwerp.be, 03 265 48 43

www.uantwerpen.be/nl/centra/linguapolis/academisch-nederlands-engels/taalmaat

Christa Huygen (ENKEL NA AFSPRAAK), Stadscampus

Kleine Kauwenberg 12, 2000 Antwerpen

christa.huygen@uantwerpen.be, 03 265 57 52

OMGAAN MET TRAUMA

POWERTOOLS Hasselt

Werken met minderjarige asielzoekers brengt nieuwe uitdagingen mee, zoals omgaan met trauma- en migratiegerelateerde klachten. Het project POWERTOOLS werd ontwikkeld door Traumazorg Limburg en Groep INTRO in Hasselt om hier een antwoord op te bieden. Het project wil mogelijke trauma's vroegtijdig signaleren en de veerkracht van vluchtelingenjongeren versterken, met het oog op meer welbevinden en een betere integratie. Het project ondersteunt ook leerkrachten in het herkennen van, en reageren op traumasignalen bij jongeren.

VEERKRACHT VERSTERKEN BIJ VLUCHTELINGENKINDEREN

POWERTOOLS richt zich op minderjarige vluchtelingen en asielzoekers die in Hasselt wonen, daar naar school gaan of er hun vrije tijd doorbrengen. Momenteel ligt de focus op minderjarige leerlingen van drie OKAN-scholen in Hasselt. Daarnaast biedt het project ondersteuning (vorming, intervisie, lunchgesprekken) aan professionelen die met de leerlingen in aanmerking komen, zoals leerkrachten, mentoren in scholen en asielcentra en voogden van niet-begeleide minderjarigen.

Het project verloopt in verschillende fases:

Fase 1: Studienamiddag voor de OKAN- klassen.

De leerlingen maken kennis met het aanbod van Groep INTRO en Traumazorg Limburg in een tiental workshops rond emoties, talenten, zelfbeeld en veerkracht.

Fase 2: Groepstraject voor de deelnemende klassen.

Groep INTRO biedt workshops aan zoals interculturele communicatie, teambuilding, sterk in je schoenen staan, veerkracht en weerbaarheid. Traumazorg Limburg biedt naast groepsgesprekken, ook psycho-educatie en groepstherapieën aan.

Fase 3: Ondersteuning van de leerkrachten en andere begeleiders van deze doelgroep door middel van intervisie, vorming en lunchdates.

Groep INTRO en Traumazorg Limburg zijn intussen ook gestart met POWERTOOLS JUNIOR, voor vluchtelingenkinderen in de lagere scholen. De focus ligt hier op vroegdetectie en het verminderen van traumaklachten door screening en het aanbieden van veerkrachtsessies. Ook leerkrachten en ouders worden ondersteund.

PARTNERS

POWERTOOLS is een samenwerking tussen Traumazorg Limburg (TzL) en Groep INTRO. Naast de ontwikkeling van het project nemen zij ook de hele uitvoering van het project voor hun rekening.

MIDDELEN

Stad Hasselt financiert, faciliteert en ondersteunt het project.

CONTACT

Groep INTRO

Katty Lowet, teamverantwoordelijke

089 35 72 88, 0499 05 78 26

Traumazorg

Lieve Cluysen, coördinator

De collega's van TraumaZorg werken op diverse locaties.

Via het secretariaat kan u meer informatie krijgen over een traumabehandelaar in uw buurt.

info@traumazorg.net

telefoon secretariaat: 0490 40 02 99

www.vluchtelingenwerk.be

Deze publicatie is een uitgave van
VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN VZW
Kruidtuinstraat 75, 1210 Brussel
T 02 225 44 00 – F 02 201 03 76
info@vluchtelingenwerk.be

Giften
IBAN BE06 5230 8056 2922
VLUCHTELINGENWERK.BE/GIFTEN

Vluchtelingenwerk
VLAANDEREN